

Rødsvingel

Markplan / Sædskitte

Rødsvingel yder det højeste frøudbytte på gode lerjorde i milde egne af landet. Rødsvingel kan også dyrkes på lettere jordtyper, men det er en forudsætning, at der kan vandes.

Humusrige jorde og jorde i dårlig kultur er ikke egnede til dyrkning af rødsvingel.

Rødsvingel bør ikke dyrkes i kolde egne af landet, da den er følsom over for nattefrost i maj måned.

Marken skal være fri for kvik og andre græsarter, som ikke kan renses fra den tærskede frøvare. Specielt er væselhale et stort problem. Arten må ikke forefindes i marken.

Frøene af kamille, skræppe og haremad er vanskelige at frarenses, og disse ukrudtsarter skal derfor bekæmpes effektivt.

For at rødsvingel kan certificeres og dermed anvendes til udsæd, er der både krav om antal frie år til tidligere frøafgrøder og om afstande til andre marker med samme art eller nært beslægtede arter. Reglerne kan læses [her](#).

Afstand til nabomark

Avleren skal sikre, at afgrøden udlægges, så den kan certificeres efter Plantedirektoratets forskrifter. Derfor skal de angivne retningslinier nævnt i bilaget til kontrakten nøje overholdes.

Inden du sår udlægget, skal du sikre dig, at ingen naboer i nærheden har frøavl af anden sort eller art, som kan krydsbestøve med din afgrøde.

I samme mark

Der stilles krav til antal år til tidligere frøafgrøder af rødsvingel. Kravene hertil kan læses [her](#).

2. års marken

Det er muligt at høste frø både 2 og 3 år på rødsvingel. Det kræver, at marken er fri for kvik og ikke er for tæt.

Efterårsbehandlingen af marken er helt afgørende for frøudbyttet i flereårs-marker.

Halmen fra den forudgående afgrøde bør altid fjernes. Rødsvingel tåler meget dårligt at halmen snittes og efterlades på marken, med mindre marken afbrændes.

Hvis det ikke er muligt at afbrænde marken efter 1. års høst skal marken afpudses dybt umiddelbart efter høst. Gerne ned til 3-4 cm. Afpudsningen skal fjernes.

Herefter skal marken studses frem til ultimo oktober, afhængig af vækstforholdene. Alternativt er rødsvingel særdeles velegnet til afgræsning med får. Rødsvingel tåler ikke tung trafik.

Efter sidste afpudsning eller afgræsning, hvor afgrødehøjden er maksimalt 10 cm, gødes marken.

Denne gødskning er meget vigtig for næste års frøudbytte.

Etablering

Til frøavl lykkes rødsvingel bedst på gode lermuldede jorder og svære lerjorder, men den kan også dyrkes på lidt lettere jorder.

Vanding kan medvirke til at stabilisere udbyttet på et højere niveau. Lave humusholdige og dårligt drænedes arealer er uegnede til frøavl af rødsvingel. Her vil der ofte produceres for meget bundgræs og for lidt frø.

Såbed

Rødsvingel er meget følsom over for dyb såning og skal derfor sås i 1 – maks. 2 cm dybde. Der bør under tørre forhold tromles inden såning om foråret. Udlægsfrøet

Foto: Poul Henning Petersen

sås hurtigst muligt, efter at dækafrøden er sået.

Anlæg til frøbærende stængler dannes overvejende om efteråret. Derfor skal planterne sikres gode vækstbetingelser om efteråret. Dæksædshalm skal omgående fjernes fra udlægget. Evt. spildkornsplanter skal bekæmpes.

Såtid

De fleste arealer med rødsvingel lægges ud om efteråret i vintersæd.

Rødsvingelsorter med udløbere kan også lægges ud om foråret i vårsæd, ærter eller raps.

Udsæd

Der skal etableres 100-125 planter pr. m².

50-75 veludviklede planter pr. m² er i frøavlsåret tilstrækkeligt til at give et normalt udbytte.

For at opnå det ønskede plantetal skal der anvendes 3-6 kg pr. ha afhængig af frøvægten. Under gode forhold kan de anførte mængder reduceres med 25 pct.

Rødsvingel er flerårig. Almindeligvis høstes frø på samme udlæg i to år. Der kan dog høstes frø i tre eller fire år på samme udlæg. Det er da en fordel at anvende en moderat udsædsmængde, og udsåning på 24 cm rækkeafstand modvirker i nogen grad, at bestanden bliver for tæt.

Sorter

Frøfirmaerne udbyder en lang række af sorter.

Ved valg af sort skal der af certificeringsmæssige årsager tages hensyn til, hvilken art og sort der tidligere har været dyrket i marken, og hvilke afstande der er til andre frøgræsmarker.

En oversigt over sorternes frøgivende evne findes [her](#)

Gødskning

Fastsættelse af det økonomisk optimale næringsstofbehov skal ske efter forholdene i den enkelte mark. Kvælstofmængden skal dog altid fastsættes under hensyntagen til, at bedriftens kvælstofkvote overholdes.

Der er en vekselvirkning mellem efterårs- og forårsudbragt kvælstof. Efter tilførsel af en forholdsvis stor mængde i efteråret kan mængden reduceres tilsvarende i foråret.

Kvælstof

Den optimale kvælstofmængde til marktyperne af rødsvingel er 120 kg N pr. ha og 130 kg N pr. ha til plænetyperne.

Gødskning med kvælstof om efteråret er afgørende for frøudbyttet. Svage udlæg gødes umiddelbart efter høst af dæksæd. Øvrige marker gødes ultimo september.

Gylle kan udmærket bruges til rødsvingel om efteråret. Der skal regnes med 100 procent udnyttelse af ammoniumkvælstof, og gyllen skal være vel omrørt. Ligeledes skal udbringning ske i en periode, hvor risikoen for tryksskader er minimal. Det vil oftest være i september, men det er lovligt at udbringe gylle helt frem til 15. oktober.

Rødsvingel er tidlig i vækst om foråret, og der gødes i begyndelsen af marts. Senere gødskning vil medføre uønsket vækst af bundgræs.

Gylle bør ikke anvendes om foråret.

I nogle år, hvor planterne har udviklet mange frøbærende stængler, kan senggødskning være aktuel for at sikre en høj frøvægt.

Type	Efterårs-gødskning	1. forårs-gødskning	Eventuel senggødskning	Økonomisk optimal gødskning, kg N ialt	Kvælstofnorm 2008/09
Lange udløbere	70-80	35-50	20	120	120
Korte udløbere	70-80	45-60	20	130	120
Ingen	70-80	50-65	20	140	120

udløbere					
----------	--	--	--	--	--

Hvis marken er lagt ud i ærter reduceres efterårstildelingen til 45-55 kg N/ha.

Fosfor

På jord i normal gødningstilstand (Pt 2-4) tilføres ca. 15 kg P, som f.eks. kan tilføres med NPK-gødning, med gylle efterår eller som PK-gødning.

Kalium

På jord i normal gødningstilstand (Kt 7-10) tilføres ca. 50 kg K pr. ha, som f.eks. kan tilføres med NPK-gødning, gylle om efteråret, PK-gødning eller som ren kaliumgødning.

Svovl

Der bør tilføres ca. 15 kg svovl pr. ha om foråret.

Det kan ske i en samgranuleret NPK-gødning eller sammen med kalium i en kaliumgødning.

Vær opmærksom på at svovlindholdet i NPK-gødninger ofte er lavt og ikke altid vil dække behovet.

Husdyrgødning

Velomrørt gylle med et kendt næringsstofindhold kan anvendes i rødsvingel om efteråret. Gyllen slangeudlægges, idet nedfældning frarådes bl.a. på grund af risiko for fremspiring af ukrudt og opløftning af sten.

Om foråret bør gylle undgås på grund af risikoen for bundgræs, som kan genere høsten. Afgrøden kan derfor ikke fuldgødes med gylle.

Ukrudt

Et lavt indhold af ukrudtsfrø er en forudsætning for lave renseomkostninger og en høj kvalitet af færdigvaren.

Frø af følgende ukrudtsarter er vanskelige at rense fra frø af rødsvingel og kan medføre udbyttetab: [Skræppe](#), [haremad](#), [kvik](#), [raigræs](#), [agerrævehale](#), [hundegræs](#), andre arter og sorter af svingel, [væselhale](#), [enårig rapgræs](#), [alm.-](#) og [engrapgræs](#), knæbøjet rævehale, [blød hejre](#) samt [flyvehavre](#).

Større forekomster i marken af [kamille](#), [mælkebøtte](#), [vindaks](#) og [gold hejre](#) kan medføre udbyttetab.

Se i øvrigt [Problemukrudt i græs- og kløverfrø](#).

Tokimbladet ukrudt

En god bekæmpelse af tokimbladet ukrudt i udlægsåret er vigtig, så evt. bekæmpelse i frøavlsåret ikke bliver unødigt besværlig.

Om foråret vil [Primus](#) med midlets gode effekt mod kamille, fuglegræs og storkenæb, være et basismiddel. Fordelen ved Primus er, at midlet også virker under kølige vejrforhold.

Primus anvendt tidligt forår har god effekt mod kamille, storkenæb og andet tokimbladet ukrudt.
Foto: Poul Henning Petersen

Græsukrudt

Græsukrudt skal bekæmpes, hvor det er muligt i sædskiftet.

I frøavlsåret er der flere midler til rådighed til bekæmpelse af græsser, herunder en [off-label godkendelse til Hussar OD](#) mod enårig rapgræs.

Flyvehavre skal bortluges og må ikke findes ved markkontrollen.

Rodukrudt

Kvik bør være effektivt bekæmpet inden udlæg.

Kvik kan hindres i frøsætning og i nogen grad bekæmpes under gode vækstforhold i første halvdel af maj, når kvikken er i god vækst.

Kemisk bekæmpelse

Forslag til bekæmpelse af ukrudt

- [efterår](#)
- [forår](#)

Sygdomme

Normalt optræder svampesygdomme ikke i et omfang, der betinger en bekæmpelse.

Rødsvingel kan angribes af meldug og rust, samt til tider bladpletsvampe.

Kun ved mere udbredte angreb af meldug eller rust er bekæmpelse aktuel.

Folicur 250 EC eller Zenit kan anvendes. Halmen må ikke opfodres ved brug af disse midler.

Skadedyr

Der er normalt ikke behov for bekæmpelse af skadedyr i rødsvingel.

Bladlus kan forekomme i juni–juli, men bekæmpelse er sjældent rentabel.

Løvsnudebillens larver optræder i visse år, især på lettere jord. Æggene lægges i maj-juni, men skaden opdages først fra august, hvor græsset visner i områder af marken. Der er ingen bekæmpelsesmuligheder. Angreb kan fortsætte i den følgende vintersæd ved såning før ca. 1. oktober.

Vækstregulering

Det er vigtigt at undgå lejesæd før og under blomstring.

flere års forsøg dokumenterer at rødsvingel skal vækstreguleres. Moddus M har fået en regulær godkendelse i rødsvingel. Bemærk at halmen fortsat ikke må opfodres.

Vækstregulering skal ske fra begyndende strækning til begyndende skridning (stadium 32-50).

Vejledning i vækstregulering i rødsvingel kan findes [her](#)

Høst

Rødsvingel er ikke spildsom og er meget velegnet til direkte tærskning.

Direkte høst

Direkte tærskning bør ikke påbegyndes, før vandindholdet er nede på ca. 20 pct. i frøene, fordi rødsvingel er noget tvemoden. Frøene er da voksagtige til meledede, og afgrøden har en gullig til hvidlig farve.

Skårlægning

Stående afgrøder bør skårlægges for at undgå dryssespild.

Skårlægning foretages, når vandindholdet i frøene er på 30–35 pct. Afgrøden har da en rødlig til gul farve. Det er bedst at skårlægge rødsvingel med en slåmaskine eller skivehøster.

Efter 6–8 dages vejring kan der tærskes, og under gunstige vejrforhold er frøet nedtørret til 13 pct. vandindhold.

Selv kørende skårlægger bør ikke anvendes, da et tykt skår af rødsvingel vanskeligt kan tørre efter nedbør.

Økonomi

De gennemsnitlige priser på frø kan ses i Brancheudvalget for frø's [beretning](#) 2007, tabel 8.

Udbytte

Rødsvingelsorternes udbytter kan ses [her](#)

Opbevaring

Forkert eller dårlig tørring kan resultere i tab af tørstof og tab af spireevne. I værste fald kan frøet helt miste sin værdi.

Straks frøet er høstet, skal det i de første døgn gennemluftes med kold luft på et tørreri, så der sker en hurtig nedkøling. I de første døgn skal blæseren køre dag og

nat uanset eventuel regn. I det kolde frø er åndingsaktiviteten og tørstoftabet minimalt.

For dårlig tørring kan hurtigt resultere i varmeudvikling, der giver dårlig spireevne og deraf en dårligere afregning.

Endelig nedtørring til 12 procent vandindhold kan ske ved, at tørreluftten gradvist opvarmes. Luften må aldrig opvarmes mere end fire grader over udetemperaturen.

Når frøet har nået den ønskede vandprocent, nedkøles det. Ved denne afsluttende nedkøling skal man undgå at føre fugt tilbage i frøet. Det kan, ske når den relative fugtighed er for høj i forhold til udetemperaturen. Spørg din konsulent.